

شرح الأصول الستة

Sharh Usuwl-is-Sittah

[Ufafanuzi wa misingi sita]

Mwandishi:

الإمام محمد بن عبد الوهاب

Imaam Muhammad bin 'Abdil-Wahhaab

Mfafanuzi:

الإمام صالح بن فوزان الفوزان

Imaam Swaalih bin Fawzaan al-Fawzaan

Tarjama:

Abu Bakr Khatwiyb al-Atrush

www.firqatunnajia.com

Asli ya matn:	3
Msingi wa kwanza:	10
Msingi wa pili:	18
Msingi wa tatu:	28
Msingi wa nne:.....	31
Msingi wa tano:	39
Msingi wa sita:	45

Asli ya matn:

Miongoni mwa ajabu ya maajabu na alama kubwa zenye kutolea dalili kuonesha uwezo wa Mfalme mwenye kushinda ni misingi sita ambayo Allaah (Ta'ala) ameibainisha ubainifu wa wazi [kuwabainishia] 'Awwaam zaidi ya vile wanavyodhania wenye kudhania. Halafu baada ya haya wakakosea walimwengu wengi werevu na wenye akili isipokuwa wachache katika wachache.

Msingi wa kwanza:

Kumtakasia dini Allaah (Ta'ala), hali ya kuwa Pekee hana mshirika na kubainisha kinyume chake ambacho ni kumshirikisha Allaah. Sehemu kubwa ya Qur-aan imebainisha msingi huu kwa njia mbali mbali kwa maneno ambayo anayafahamu zaidi mpumbavu zaidi katika wale wasiokuwa wasomi. Halafu yalipokuwa kwa watu wengi katika Ummah yale yaliyokuwa, Shaytwaan akawadhihirishia Ikhlāsw katika sura ya kuwadharau watu wema na kupunguza katika haki zao na vilevile akawadhihirishia kumshirikisha Allaah katika sura ya kuwapenda watu wema na wafuasi wao.

Msingi wa pili:

Allaah ameamrisha kuwa na umoja katika dini na akakataza kufarikiana kwayo. Allaah amebainisha haya ubainifu wenye kutosheleza ambao unafahamika na 'Awwaam. Ametukataza kuwa kama wale waliotofautiana na wakafarikiana kabla yetu na wakaangamia na akataja kuwa amewaamrisha waislamu kuwa na umoja katika dini na kuwakataza kufarikiana katika hiyo dini. Linazidisha hilo uwazi zaidi kwa yale yaliyokuja katika Sunnah - ni katika ajabu ya maajabu katika hayo.

Halafu jambo la kutofautiana katika misingi na matawi ikawa ndio elimu na uelewa katika dini. Mambo yakawa amri ya kuwa na umoja katika dini hasemi jambo hilo isipokuwa zindiyq au mwendawazimu.

Msingi wa tatu:

Miongoni mwa utimilifu wa umoja ni usikivu na utiifu kwa yule ambaye amekuwa kiongozi juu yetu hata kama atakuwa ni mtumwa wa kihabeshi. Allaah amebainisha haya ubainifu wenye kutosheleza kwa njia mbali mbali miongoni mwa aina za ubainifu Kishari'ah na kwa Qadar. Kisha ikawa msingi huu haujulikana kwa wengi wenye kudai elimu. Vipi basi wataufanyia kazi?

Msingi wa nne:

Kubainisha elimu na wanachuoni, Fiqh na wanachuoni wa Fiqh [Fuqahaa'], na ubainifu wa yule mwenye kujifananisha na wao ilihali si katika wao. Allaah (Ta'ala) amebainisha msingi huu mwanzoni wa Suurat-ul-Baqarah kutoka katika Kauli Yake:

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ...

"Enyi wana wa Israaiyl! Kumbukeni neema Yangu Niliyokuneemesheni..." (02:40)

Mpaka katika Kauli Yake kabla ya kutaja Ibraahiym ('alayhis-Swalaatu was-Salaam):

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ

"Enyi wana wa Israaiyl! Kumbukeni neema Yangu Niliyokuneemesheni na hakika Mimi Nimekufadhilisheni juu ya walimwengu." (02:122)

Hilo linazidi zaidi kuwa wazi na yale yaliyosemwa wazi wazi na Sunnah katika maneno haya mengi yaliyo wazi kwa mjinga aliye mpumbavu.

Kisha ikawa jambo hili ni katika mambo mageni zaidi na ikawa elimu na Fiqh ndio Bid'ah na upotevu na bora walilo nalo wao ni kuchanganya haki na batili. Ikawa elimu ambayo Allaah (Ta'ala) ameifaradhisha juu ya viumbe na akaisifia hakuna mwenye kuitamka isipokuwa zindiyq na mwendawazimu. Na akawa yule mwenye kuipinga na kuifanyia uadui na akaandika kutahadharisha na kukataza [juu ya mtu wa elimu] ndio msomi na mwanachuoni.

Msingi wa tano:

Kubainisha kwa Allaah (Subhaanah) mawalii wa Allaah na kutofautisha baina yao na wale wenye kujifananisha na wao miongoni mwa maadui wa Allaah katika wanafiki na watu waovu. Inatosha katika hili Aayah moja katika Suurat-ul-Imraan ambayo ni Kauli Yake:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

"Sema: "Mkiwa mnampenda Allaah, basi nifuateni, Atakupendeni Allaah." (03:31)

Na Aayah katika Suurat-ul-Maaidah ambayo ni Kauli Yake:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ

"Enyi mliaoamini! Yeyote atakayeritadi miongoni mwenu kutoka Dini yake, basi Allaah Ataleta watu [badala yao] Atakaowapenda nao watampenda." (05:54)

Aayah nyingine katika Suurat Yuusuf ambayo ni Kauli Yake:

أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ

"Tanabahi! Hakika mawalii wa Allaah hawana khofu juu yao na wala hawatohuzunika. Ambao wameamini na wakawa wana taqwa." (10:62-63)

Kisha mambo yakawa kwa wengi wenye kudai elimu na kwamba yeye ni katika waongofu wa viumbe na wenye kuilinda Shari'ah juu ya kwamba mawalii ni lazima kwao kutowafuata Mitume, na yule mwenye kuwafuata [Mitume] sio katika wao [mawalii]. Isitoshe ni lazima kuacha Jihaad, na yule mwenye kupigana Jihaad sio katika wao [mawalii]. Vilevile ni lazima kuacha imani na taqwa, na yule mwenye kushikamana na imani na taqwa basi si katika wao [mawalii hao]. Ee Mola Wetu! Tunakuomba msamaha na afya. Hakika Wewe ni mwenye kusikia du'aa.

Msingi wa sita:

Kurudisha utata ambao ameuweka Shaytwaan kwa kuacha Qur-aan na Sunnah na badala yake kufuata maoni na matamania yenye kufarikiana na yenye kutofautiana. Nayo [maoni na matamania yenyewe] ni kwamba Qur-aan na Sunnah hakuna mwenye kuvijua isipokuwa yule ambaye ni Muftahid mutlaq [mwanachuoni mkubwa ambaye ana upeo wa kufanya Ijtihaad katika kila fani ya elimu].

Muftahid ni yule mwenye kusifika na sifa kadhaa na kadhaa. Sifa ambazo huenda zisipatikane kwa ukamilifu hata kwa Abu Bakr na 'Umar (Radhiya Allaahu 'anhumaa). Itakapokuwa mtu hayuko hivo apuuze viwili hivyo [Qur-aan na Sunnah] kwa ulazima huo na hilo halina shaka yoyote. Na mwenye kutafuta uongofu katika hivyo [Qur-aan na Sunnah], basi ima ni zindiyq au ni mwendawazimu kutokana na ugumu wa kuvifahamu. Kutakasika ni kwa Allaah na himdi zote ni Zake. Ni mara ngapi Allaah amebainisha Kishari'ah na ki-Qadar, kimaumbile na kiamri, akijibu utata huu uliolaaniwa kwa njia mbali mbali zilizofikia kiwango cha ulazima wa ujumla:

وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

"Lakini watu wengi hawajui." (07:187)

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَى أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَنْعَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ إِنَّمَا تُنْذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ الْعَلِيمَ ۖ فَبَيِّنْ لَهُمْ عَمَلَهُمْ وَأَجْرَ كَرِيمٍ

"Kwa yakini imethibiti kauli [ya adhabu] juu ya wengi wao, kwa hiyo hawaamini. Hakika Sisi Tumeweka kwenye shingo zao minyororo, ikawafika videvuni [hawawezi kufanya kitu]; kwa hivyo vichwa vyao vimeinuliwa. Na Tumeweka mbele yao kizuizi na nyuma yao [pia] kizuizi, Tukawafunika, basi wao hawaoni. Na ni sawasawa tu juu yao, ukiwaonya au usiwaonye hawaamini. Hakika wewe unamuonya yule anayefuata ukumbusho na akamkhofu Ar-Rahmaan, Mwingi wa Rahmah kwa ghayb, basi mbashirie kwa maghfirah na ujira karimu [mtukufu]." (35:07-11)

Mwisho wake: Himdi zote ni Zake Allaah, Mola wa walimwengu. Swalah na salaam zimwendee bwana wetu Muhammad, ahli zake na Maswahabah zake mpaka siku ya Qiyaamah.

Miongoni mwa ajabu ya maajabu na alama kubwa zenye kutolea dalili kuonesha uwezo wa Mfalme mwenye kushinda ni misingi sita ambayo Allaah (Ta'ala) ameibainisha ubainifu wa wazi [kuwabainishia] 'Awwaam zaidi ya vile wanavyodhania wenye kudhania. Halafu baada ya haya wakakosea walimwengu wengi werevu na wenye akili isipokuwa wachache katika wachache.

Himdi zote ni za Allaah, Mola wa walimwengu. Swalah na salaam zimwendee Mtume wetu Muhammad, ahli zake na Maswahabah zake wote.

Ni jambo lisilokuwa na shaka ya kwamba Allaah ameiteremsha Qur-aan ikibainisha kila kitu na Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) akabainisha Qur-aan hii, ubainifu wenye kutosheleza. Kikubwa ambacho Allaah na Mtume Wake wamebainisha katika Qur-aan hii ni suala la Tawhiyd na shirki. Hili ni kwa sababu Tawhiyd ndio asli ya Uislamu na dini. Tawhiyd ndio ambayo kunajengwa juu yake matendo yote. Shirki inauvunja na kuuharibu msingi huu na unakuwa ni wenye kutokomea. Haya ni mambo mawili yenye kugongana na hayawezi kamwe kukutana. Kwa ajili hiyo Allaah (Subhaanah) amebainisha misingi huu katika Kitabu Chake kwenye Qur-aan yote. Hukaribii kuvuka Suurah hata moja isipokuwa imetaja Tawhiyd na shirki.

Watu wanasoma Qur-aan hii na kuikariri. Hata hivyo ni wachache wenye kuzinduka na ubainifu huu. Ndio maana utaona watu wengi wanaisoma Qur-aan lakini wanatumbukia katika shirki na wanakosa Tawhiyd. Pamoja na kwamba mambo haya yako wazi katika Kitabu cha Allaah na Sunnah za Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam). Wanafanya hayo kwa sababu ya kuwafuata mababa, mababu na Mashaykh zao. Msingi kwao umejengwa kwa kufuata yale waliyowakutaemo mababa, Mashaykh na watu wa mji wao. Hakuna siku miongoni mwa siku watafikiri kuiwekea Qur-aan mazingatio ili watambue

yale waliyomo watu ni sahihi au sio sahihi. Badala yake wamewafuata kichwa mchungu mababa na mababu zao na kuchukulia kuwa Qur-aan inasomwa kwa ajili ya kutafuta baraka na ili mtu aweze kupata thawabu kwa kule kuisoma, na malengo si kwamba inasomwa kwa ajili ya kuizingatia na kuitendea kazi. Ni watu wachache mno wanaosoma Qur-aan kwa malengo haya. Badala yake wanasoma kwa ajili ya kutafuta baraka, kuburudika na sauti ya msomaji au kwa ajili ya kuwaponya nayo wagonjwa. Ni watu wachache miongoni mwa watu wanaosema hebu tuisome kwa ajili ya kuitendea kazi na kuizingatia yale waliyomo na kuachana na yale waliyomo watu. Hatusemi kuwa hakuna wenye kufanya hivo, hata hivyo ni wachache mno. Kwa ajili hiyo ndio maana utaona kuwa Qur-aan iko upande huu na matendo yanayofanywa na baadhi ya watu yako upande mwingine. Kamwe hawafikirii kuleta mabadiliko.

Lau Mujaddid au mwenye kulingania katika dini ya Allaah atajaribu kuleta mabadiliko basi watamsimamia kidete na kumtuhumu upotevu, kumkufurisha, kwamba amelea dini mpya na kadhalika. Haya yalipatikana kwa Shaykh huyu - yaani Muhammad bin 'Abdil-Wahhaab. Wakati (Rahimahu Allaah) alipojaribu kuwarudisha watu katika mafunzo ya Qur-aan na kubadili zile ada na ufuataji wa kichwa mchungu waliyokuwemo, walimsimamia kidete na kuonelea kuwa ni mtu mzushi na ni mtenda madhambi. Bali walifikia hata kumkufurisha na kumtuhumu tuhuma tele. Hili halidhuru na si jipya. Mitume waliambiwa makubwa kuliko hayo. Wakati walipokuja na kutaka kubadili yale mambo ya kuabudu asiyekuwa Allaah ambayo watu walikuwemo, kulisemwa juu yaliyosemwa. Tusemeje juu ya walinganizi na wanachuoni? Kwa hiyo hili si jipya. Hili halipunguzi kitu katika ujira wa mwanachuoni na mlinganizi anayelingania katika dini ya Allaah. Yale wanayosema juu yao hayawadhuru kitu. Kinyume chake hili linafanya mema yake kuzidi mbele ya Allaah (Subhaanahu wa Ta'ala). Madhara yanarudi kwa yule mwenye kumsema vibaya na kumpona. Kuhusiana na wanachuoni wenye kumtakasia dini Allaah na wale walinganizi wanaolingania katika dini ya Allaah, yanayosemwa juu yao hayawadhuru kitu. Kinyume chake daraja na mema yao yanazidi.

Wanachuoni na walinganizi wana viigizo kwa Mitume na yale yaliyosemwa juu yao na tuhuma walizotuhumiwa. Allaah (Ta'ala) anasema kuhusu Mtume Wake:

مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ ۚ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ

"Huambiwi isipokuwa yale yale waliyokwishaambiwa Mitume kabla yako. Hakika Mola Wako ni Mwenye maghfirah na Mwenye adhabu iumizayo." (41:43)

Shaykh (Rahimahu Allaah) katika kijitabu hiki atabainishia kitu kidogo katika jambo hili likubwa ya kwamba watu wanasoma Qur-aan, wanakithirisha kuisoma, wanaisoma yote mwanzo mpaka mwisho, wanaihifadhi, wanaisoma kwa utungo na wanatilia umuhimu kusoma Qur-aan kwa *Tajwiyd*, jambo ambalo ni zuri. Lakini pamoja na hivyo makusudio sio haya. Makusudio ni mtu azingatie maana yake, aweke fikira zake katika Kitabu cha Allaah ('Azza wa Jall), ayapime matendo ya watu na Kitabu cha Allaah na kuangalia kama yanaenda sambamba nacho au yanaenda kinyume nacho? Hili ndilo linalotakikana kwa sisi tujirekebisha na kuwazindua watu juu ya makosa yao. Makusudio sio kuwakashifu na kuwaponda watu. Bali makusudio iwe ni kutengeneza na kuwanasihi.

Msingi wa kwanza:

Kumtakasia dini Allaah (Ta'ala), hali ya kuwa Pekee hana mshirika

Msingi wa kwanza katika misingi hii sita ni kumtakasia dini Allaah, hali ya kuwa Pekee hana mshirika. Huu ndio msingi wa misingi na ndio vilevile msingi wa dini. Msingi huu ndio sababu ya magomvi kati ya Mitume na watu wao. Mitume wanachotaka ni kusahihisha msingi huu ambao ndio sababu ya Allaah kuwaumba viumbe kwa ajili yake na akafungamanisha furaha yao kwa msingi huu.

Muhimu sio kwa mtu kufunga, kuswali na kufanya 'ibaadah chungumzima. Lililo muhimu ni kuwa na *Ikhlaasw*. Matendo madogo yaliyo na *Ikhlaasw* ni bora kuliko matendo mengi yasiyokuwa na *Ikhlaasw*. Lau mtu ataswali usiku mzima na mchana, akatoa mapesa na mapesa na kufanya matendo pasina kuwa na *Ikhlaasw*, hakuna faida yoyote katika matendo yake. *Ikhlaasw* ni jambo la lazima.

Maana ya *Ikhlaasw* ni kuacha shirki na badala yake kumpwekesha Allaah (Jalla wa 'Alaa) kwa 'ibaadah. Hakuna yeyote anayestahiki 'ibaadah, pasina kujali ni ukamilifu na ubora uliyoje ataokuwa nao, isipokuwa Allaah (Jalla wa 'Alaa). Haijalishi kitu sawa awe ni Malaika walio karibu, Manabii na Mitume wala mawalii na waja wema. Huu ndio msingi. Msingi huu hauhakikishwi isipokuwa kwa mtu kuacha shirki. Yule mwenye kuchanganya kati ya kumuabudu Allaah na kushirikisha wengine, huyu matendo yake ni yenye kuharibika. Kuhusiana na yule mwenye kumtakasia matendo yake Allaah ('Azza wa Jall), huyu ndiye mwenye furaha hata kama matendo yake yatakuwa ni madogo. Matendo madogo yaliyo na *Ikhlaasw*, ndani yake mna kheri na uokovu. Hadiyith ya kadi ni yenye kujulikana:

"Kuna mtu atafufuliwa siku ya Qiyaamah ili kufanyiwa hesabu na Allaah (Tabaaraka wa Ta'ala). Matendo yake maovu yawekwe kwenye kitanga cha mzani mbele yake, madhambi mengi sawa na upeo macho yanaweza kufika. Kwenye kitanga kingine cha mzani kuwekwe kadi ilio na *laa ilaaha illa Allaah*, hapana mola mwenye kuabudiwa kwa haki isipokuwa Allaah, ambapo aliisema kwa *Ikhlaasw*, yakini na imani kutoka moyoni mwake. Neno hili limwokoe."

Hii ndio *Ikhlaasw*. Hakuitamka tu kimatamshi. Bali aliisema huku akijua maana yake na akiamini na yale yanayoifahamisha, ndipo akafa kabla ya kuwa na uwezo wa kufanya ‘amali. Vipi kwa ambaye yuko na matendo mengi ambayo ni mema aliyafanya kwa kutafuta Uso wa Allaah (‘Azza wa Jall)? Hili linaonesha kwamba kuwa na *Ikhlaasw*, hata kama *Ikhlaasw* hiyo itakuwa ndogo, Allaah anaweza kumwokoia mwenye nayo kwa ajili yake na ikawa ni sababu ya Allaah kumsamehe madhambi na maasi yake yote. Upande mwingine *Ikhlaasw* ikikosekana basi hakuna faida ya wingi wa matendo.

na kubainisha kinyume chake ambacho ni kumshirikisha Allaah.

Kinyume cha Tawhiyd ni kumshirikisha Allaah (‘Azza wa Jall). Tawhiyd ni kumpwekesha Allaah katika ‘ibaadah na shirki ni kufanya kitu miongoni mwa aina za ‘ibaadah kumfanyia asiyekuwa Allaah (‘Azza wa Jall). Mfano wa hayo ni kuchinja, kuweka nadhiri, kuomba du‘aa, uokozi na aina nyinginezo za ‘ibaadah. Hii ndio shirki. Makusudio ya shirki ni katika Uluuhiyyah. Kuhusiana na shirki katika Rubuubiyyah ni kitu kisichokuwepo aghlabu. Watu wote ni wenye kuikubali Tawhiyd-ur-Rubuubiyyah. Hili hawana namna ya kulikwepa. Mwenye kuipinga anajidhihirisha hivyo pamoja na kuwa wakati huo huo anaikubali ndani ya moyo wake. Kwa sababu kuikubali ni kitu kisichokuwa na budi. Kila mtu anajua kuwa viumbe hivi na ulimwengu huu ni lazima uwe na Muumbaji na ulimwengu huu unaoenda ni lazima uwe na mwendeshaji. Ulimwengu huu hauko bure tu hivi hivi kwa dhati yake:

أَمْ خَلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ أَمْ خَلَقُوا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ ۚ بَلْ لَا يُؤْقِنُونَ

"Au wameumbwa pasipo na kitu chochote au wao [wenyewe] ndio waumbaji? Au wameumba mbingu na ardhi? Bali hawana yakini. (53:35-36)

Kukubali Tawhiyd-ur-Rubuubiyyah ni kitu cha kidharurah na tena cha kimaumbile. Hata hivyo ni kitu kisichotosheleza. Kule washirikina kuikubali hakukuwatosheleza kitu kama ilivyotajwa katika Qur-aan. Qur-aan imetaja jambo hili wazi wazi:

وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ

"Na ukiwauliza: "Ni nani kawaumba?"

Wanajibu nini?

Wanajibu kwa kusema:

اللَّهُ

“Allaah.” (43:87)

"Ni Allaah."

Bi maana Allaah Ndiye ambaye ametuumba. Hii ndio Tawhiyd-ur-Rubuubiyyah. Kinachotakikana ni Tawhiyd-ul-Uluuhiyyah. Hapa ndipo kulitokea tofauti na magomvi baina ya Mitume na nyumati zao, wenye kulingania katika dini ya Allaah na watu. Mizozo, mapambano, kupendana na kuchukiana kwa ajili ya Allaah na mengineyo yanapatikana katika Tawhiyd-ul-Uluuhiyyah.

*Sehemu kubwa ya Qur-aan imebainisha msingi huu kwa njia mbali mbali
kwa maneno ambayo anayafahamu zaidi mpumbavu zaidi katika wale
wasiokuwa wasomi.*

Allaah (Jalla wa 'Alaa) anasema:

وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا

**"Na mwabuduni Allaah na wala msimshirikishe na chochote."
(04:36)**

Je, haya ni maneno yaliyofichikana? 'Awwaam wanayafahamu.

وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا

"Na mwabuduni Allaah na wala msimshirikishe na chochote."

Wanafahamu kwa maneno haya maamrishi ya 'ibaadah na makatazo ya shiriki. Wanayafahamu kwa lugha zao hata kama hawajasoma. Wanayafahamu kwa lugha zao. Hii ni Aayah moja ijapokuwa Qur-aan imejaa Aayah mfano wa hizi. Aayah kama hizi wanazipitia na kuzisoma lakini hata hivyo hawazizingatii. Allaah (Ta'ala) anasema:

وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا

"Na mwabuduni Allaah na wala msimshirikishe na chochote."

Pamoja na hivyo wanasema "Ee 'Aliy!", "Ee Husayn!", "Ee Badawiy!", "Ee Tijaaniy!", "Ee 'Abdul-Qaadir [al-Jaylaaniy]!". Wanawapigia kelele na kuwaita kwa sauti za juu "Ee fulani!", "Ee fulani!", "Ee fulani!" ilihali wameshakufa. Huyu ambaye anawaita na kuwapigia kelele waliokufa pengine amehifadhi Qur-aan kwa visomo vyake saba au kumi na anaisoma vizuri kabisa kwa *Tajwiyd*. Anaipa haki yake inavotakikana kama alivyosema Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa

sallam). Ametilia umuhimu katika herufi zake na wakati huo huo ni mwenye kupuuzia mipaka yake.

Imaam Ibn-ul-Qayyim anasema kuwa Qur-aan yote imezungumzia Tawhiyd; ima ndani yake kuna mamrishi ya kumuabudu Allaah na kuacha shirki, malipo ya watu wa Tawhiyd na watu wa shirki, hukumu za halali na haramu ambayo ndio haki ya Tawhiyd au visa vya Mitume na nyumati zao na magombi yaliyopitika kati yao ambayo ni malipo ya Tawhiyd na shirki. Kwa hivyo Qur-aan yote imezungumzia Tawhiyd kuanzia mwanzo wake mpaka mwisho wake. Pamoja na kuwa wanasoma Qur-aan hii lakini bado wamo katika shirki kubwa. Wakati huo huo wanasema "*Hapana mola mwenye kuabudiwa kwa haki isipokuwa Allaah*" lakini hawaifanyii kazi. Wako upande huu na Qur-aan na *Shahaadah* viko upande mwingine. Wao wanachojali ni kutamka kwa ndimi zao tu.

Ukimuuliza mmoja wao ni nini maana ya "*Hapana mola mwenye kuabudiwa kwa haki isipokuwa Allaah*"? Jibu atakwambia hajui na hajajifunza! Tunamuuliza kwa kumwambia ni vipi utasema "*Hapana mola mwenye kuabudiwa kwa haki isipokuwa Allaah*" ilihali hujui maana yake? Namna hii anapasa muislamu kuwa? Unasema maneno ambayo hujui maana yake na wala huyajali! Au unataka kusema kuwa umewasikia watu wanasema kitu na wewe ukakisema! Namna hii ndivyo watavyosema watu kwenye kaburi pindi watapoulizwa. Watasema:

"Niliwasikia watu wakisema kitu na mimi nikakisema."

Kama alivyosema (Ta'ala):

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَاءً وَنِدَاءً ۚ صُمُّ بُكْمٌ عُمِّي فُهِمٌ لَا يَعْقِلُونَ

"Na mfano wa wale waliokufuru ni kama mfano wa yule ambaye anapiga kelele kwa asiyesikia ila wito na kelele tu [za wanyama anaowachunga]; viziwi, mabubu, vipofu kwa hiyo hawaelewi!" (02:171)

Allaah amewafananisha na wanyama ambao wanasikia sauti ya mchungaji na mfanya kazi na anatembea kwa mujibu wa sauti ya mchungaji lakini hata hivyo haelewi maana yake.

Halafu yalipokuwa kwa watu wengi katika Ummah yale yaliyokuwa, Shaytwaan akawadhihirishia Ikhlaasw katika sura ya kuwadharau watu wema na kupunguza katika haki zao na vilevile akawadhihirishia kumshirikisha Allaah katika sura ya kuwapenda watu wema na wafuasi wao.

Halafu yalipokuwa kwa watu wengi katika Ummah yale yaliyokuwa, Shaytwaan akawadhihirishia Ikhlaasw katika sura ya kuwadharau watu wema... - Wanapoambiwa wasiwaombe viumbe na wasitake uokozi kutoka kwao na badala yake wamwombe Allaah, watake uokozi kutoka kwa Allaah, wamtegemee Allaah na wasiyategemee makaburi na maiti, wanasema kuwa wewe unawadharau mawalii. Wanasema kuwa hawa ni mawalii. Hadhi yao kwetu ni sisi kuwatukuza, kuwaheshimu na kutaja majina yao. Wanasema kuwa hii ndio hadhi yao na wewe unawadharau na hutambui fadhila zao. Wanawaambia namna hii wale walinganizi wa Tawhiyd.

Tunawaambia kuwa sisi tunawapenda watu wema na mawalii wa Allaah. Tunawapenda, tunawatukuza na tunawaheshimu. Lakini pamoja na yote haya hatuwapi kitu katika haki za Mola (Subhaanahu wa Ta'ala). Hatuwapi kitu katika 'ibaadah kwa kuwa hii sio haki yao. Isitoshe, wao wenyewe hawaridhii hili. Hawaridhii kuombwa pamoja na Allaah na kuwataka uokozi wakati wa matatizo.

Vilevile akawadhihirishia kumshirikisha Allaah katika sura ya kuwapenda watu wema na wafuasi wao - Wao wanachosema ni kwamba kuwataka uokozi watu wema ni kutambua fadhila zao na ni kuwatukuza! Shaytwaan amewapambia haya. Makusudio ya kusema Shaytwaan ni Shaytwaan wa kijini na wa kibinaadamu. Wanachuoni wa upotevu ni Mashaytwaan wa kibinaadamu. Wanazungumza, wanaandika na kutunga [vitabu] vinavyolingania katika shirki na huku wanadai kuwa kufanya hivi ni kuwaadhimisha watu wema na kutambua fadhila zao na kuwapenda. Upande mwingine wanasema kutowaomba na kuwataka uokozi ni kuzembea katika haki zao, ni kuwachukia na mengineyo wanayoyasema. Haya yanapatikana katika vitabu vyao.

Msingi wa pili:

*Allaah ameamrisha kuwa na umoja katika dini na akakataza kufarikiana kwayo.
Allaah amebainisha haya ubainifu wenye kutosheleza ambao unafahamika na
’Awwaaam.*

Msingi huu unapatikana katika Qur-aan. Allaah (Ta’ala) amesema:

وَاَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا

"Na shikamaneni kwa kamba ya Allaah nyote pamoja, wala msifarikiane." (03:103)

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا

"Na wala msiwe kama wale waliofarikiana na wakakhitilafiana" (03:105)

إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَّسْتُ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ ۚ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ

"Hakika wale walioefarikisha dini yao na wakawa makundi makundi, huna lolote kuhusiana na wao. Hakika amri yao iko kwa Allaah." (06:109)

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى ۚ أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ

“Amekuamuruni katika Dini yale Aliyomuusia kwayo Nuwh, na ambayo Tumekuletea Wahy na Tuliyoumuusia kwayo Ibraahiym, na Muwsaa na ’Iysaa kwamba: “Simamisheni Dini na wala msifarikiane ndani yake". (42:13)

Haijuzu kwa waislamu kufarikiana katika dini yao. Badala yake wanatakiwa kuwa wamoja juu ya Tawhiyd:

إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ

"Hakika huu Ummah wenu ni Ummah mmoja; Nami ni Mola Wenu, basi niabuduni." (21:92)

Haijuzu kwa Ummah wa Muhammad ukafarikiana katika 'Aqiydah yake, 'ibaadah zake na hukumu za dini yake. Mmoja anasema ni halali, mwingine anasema ni haramu pasina dalili. Hili ni jambo halijuzu.

Kuwepo kwa tofauti ni kitu kisichokuwa na budi kwani ndio maumbile ya mwanaadamu. Allaah (Ta'ala) amesema:

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً ۚ وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ

"Na kama Angetaka Mola Wako, basi Angejaalia watu wote kuwa ni ummah mmoja. Na hawatoacha kukhitilafiana. Isipokuwa yule Aliyemrehemu Mola Wako." (11:118-119)

Lakini hata hivyo tofauti inatakiwa kutatuliwa kwa kurejeshwa katika Qur-aan na Sunnah. Mimi na wewe tukitofautiana basi ni wajibu kurejea katika Kitabu cha Allaah na Sunnah za Mtume Wake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam). Allaah (Ta'ala) amesema:

فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

"Mkizozana katika jambo basi lirudisheni kwa Allaah na Mtume mkiwa mnamwamini Allaah na Siku ya Mwisho." (04:59)

Ama kusema kila mmoja abaki katika madhehebu na 'Aqiydah yake na kwamba watu wako huru katika mitazamo yao na wanataka kuwepo uhuru katika 'Aqiydah na uhuru wa kuzungumza. Hii ndio batili ambayo Allaah amekataza. Allaah (Ta'ala) amesema:

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا

"Na shikamaneni kwa kamba ya Allaah nyote pamoja, wala msifarikiane." (03:103)

Wakati wa tofauti ni wajibu kwetu kuwa na umoja juu ya Kitabu cha Allaah. Hili linahusu hata masuala ya Fiqh pia. Tukitofautiana katika jambo basi tulirudishe katika dalili; yule ambaye atasapotiwa na dalili basi sisi tutakuwa naye na atayekosea katika dalili basi sisi hatufuati kosa. Allaah (Jalla wa 'Alaa) hakutuacha tutofautiane na kufarikiana pasina kutuwekea mizani yenye kupima kati ya yaliyo sahihi na kosa. Bali ametuwekea Qur-aan na Sunnah:

فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ

"Mkizozana katika jambo basi lirudisheni kwa Allaah..."

yaani Qur-aan.

وَالرَّسُولِ

"... na Mtume..."

yaani Sunnah.

Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

"Mimi nimekuachieni ambayo lau mtashikamana nayo bara bara, basi hamtopotea baada yangu; Kitabu cha Allaah na Sunnah zangu."

Kwa kuwepo Sunnah ni kana kwamba Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) yuko mbele yetu. Sunnah hizo zimeandikwa na zimesafishwa na kuwekwa wazi. Hii ni katika fadhila ya Allaah (Subhaanah wa Ta'ala) kwa Ummah huu kutouacha bure. Badala yake ameuacha ukiwa na kitu chenye kuwaelekeza kwa Allaah (Subhaanahu wa Ta'ala) na kuwaelekeza katika usawa. Kuhusiana na mtu asiyetaka haki na anachotaka kila mtu abaki katika madhehebu na kundi lake na isitoshe anasema tuwe na umoja katika yale

tunayokubaliana na tusameheane katika yale tunayotofautiana, haya bila ya shaka yoyote ni maneno ya batili.

Lililo wajibu ni kuwa na umoja katika Kitabu cha Allaah na Sunnah za Mtume Wake (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam). Kuhusu yale tunayotofautiana basi tuyarudishe katika Kitabu cha Allaah na Sunnah za Mtume Wake (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam). Hakuna mambo ya kusameheana na kubaki katika tofauti. Badala yake tuyarudishe katika Qur-aan na Sunnah na kuangalia yale yanayoafikiana na haki tuyachukue, na yenye kuafikiana na kosa tujirudi. Hili ndio la wajibu kwetu. Haitakikani kwa Ummah ukabaki kuwa ni wenye kutofautiana. Wale walioshupalia kubaki katika tofauti huenda wanataja Hadiyth ifuatayo:

"Kutofautiana kwa Ummah wangu ni Rahmah."

Hii ni Hadiyth imepokelewa lakini hata hivyo sio Swahiyh. Tofauti sio Rahmah. Kinyume chake ni adhabu. Allaah (Ta‘ala) amesema:

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ

"Na wala msiwe kama wale waliofarikiana na wakakhitilafiana baada ya kuwajia hoja bayana." (03:105)

Tofauti inatawanyisha mioyo na kuufarikanisha Ummah. Watu wakishakuwa ni wenye kutofautiana ni jambo lisilowezekana kabisa wakanusuriana na kushirikiana. Kati yao kunakuwa uadui na ushabiki juu ya mapote na makundi yao. Hawawezi wakashirikiana kwa hali yoyote. Hushirikiana pale wanapokuwa na umoja na wote wameshikamana na kamba ya Allaah. Hili ndilo alilousia Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam):

"Allaah ameridhia kwenu mambo matatu; mumuabudu na wala msimshirikishe na chochote, mshikamane nyote na kamba ya Allaah na wala msifarikiane na mumnasihi yule ambaye Allaah amemtawalishia jambo lenu."

Allaah anaridhia kwetu mambo haya matatu. Tunachokilenga katika hayo ni kauli yake:

"... mshikamane nyote na kamba ya Allaah na wala msifarikiane..."

Hii haina maana kwamba hakuna tofauti na kufarikiana. Kupatikana kwa tofauti ni maumbile ya mwanaadamu. Maana yake ni kwamba kunapopatikana tofauti au kufarikiana yatatuliwe kwa kurejea katika Kitabu cha Allaah na Sunnah za Mtume Wake (Swalla Allaahu ´alayhi wa sallam). Kwa kufanya hivo mizozo na tofauti zitaisha. Hii ndio haki.

Kuiacha Qur-aan na Sunnah vikahukumu ni jambo halikuishia tu katika mambo ya mivutano ya kimagomvi ya kimali inayokuwa kati ya watu. Wanasema kuwa kuhukumu kinyume na yale aliyoteremsha Allaah ni kuhukumu kati ya watu kuhusiana na mali zao na mivutano yao katika mambo ya kidunia tu. Bali ni kuhukumu baina yao katika kila tofauti na mizozo yote. Mizozo katika ´Aqiydah ni kubaya zaidi kuliko mizozo inayopatikana katika mali. Mizozo katika mambo ya ´ibaadah, halali na haramu ni mibaya zaidi kuliko mizozo inayopatikana katika magomvi ya kimali. Mizozo ya kimali ni sehemu moja wapo miongoni mwa tofauti ambazo ni wajibu kuzitatua kwa Qur-aan. Maswahabah (Radhiya Allaahu ´anhum) kulikuwa kukitokea tofauti kati yao. Lakini hata hivyo walikuwa ni wenye kukimbilia kurudi katika Kitabu cha Allaah na Sunnah za Mtume Wake (Swalla Allaahu ´alayhi wa sallam) na hivyo tofauti inaisha. Hata baada ya Mtume (Swalla Allaahu ´alayhi wa sallam) kufa kulitokea tofauti kati yao kuhusiana na ni nani atayekuwa mtawala baada yake (Swalla Allaahu ´alayhi wa sallam). Papo hapo walitatua mizozo na kujirudi na kumtawalisha Abu Bakr as-Swiddiyq (Radhiya Allaahu ´anh) na wakanyenyekea kwake na kumtii. Kwa hivyo tofauti na mfarakano uliokuwa umetokea kuhusiana na ni nani atayekuwa mtawala baada ya Mtume (Swalla Allaahu ´alayhi wa sallam) yakawa yameisha. Kama tulivyosema tofauti inatokea kati yao (Radhiya Allaahu ´anhum). Lakini hata hivyo wanarejea katika Kitabu cha Allaah na Sunnah za Mtume Wake (Swalla Allaahu ´alayhi wa sallam) na baada ya hapo tofauti inaisha.

Kurudi katika Qur-aan kunaondosha chuki na vifundo. Hakuna yeyote mwenye kupingana na Kitabu cha Allaah (‘Azza wa Jall). Upande mwingine ukiwaaambia watu njooni katika maoni ya imamu au mwanachuoni fulani hawatokinaika. Lakini ukiwaambia njooni katika Kitabu cha Allaah na Sunnah za Mtume Wake (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) - ikiwa kweli wako na imani - watakinaika na watarejea. Allaah (Ta‘ala) amesema:

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

"Hakika kauli ya Waumini [wa kweli] wanapoitwa kwa Allaah na Mtume Wake ili Awahakumu baina yao; husema: "Tumesikia na Tumetii." Na hao ndio wenye kufaulu." (24:15)

Hivi ndivyo wanavosema waumini. Kuhusiana na wanafiki haki ikiwa kwao wanakuja hali ya kuwa ni watiifu, na haki ikiwa dhidi yao wanaipa mgongo na kuipuuza kama alivyosema Allaah juu yao. Haifai kwa waumini wakabaki katika tofauti walizomo. Inahusiana na tofauti zote sawa ikiwa ni za mambo ya misingi au ya matawi. Zote hizi zitatuliwe kwa Qur-aan na Sunnah.

Ikiwa dalili haikubainika kwa mmoja katika wafanya Ijtihaad wawili na ikawa haijulikani ni kauli ipi yenye nguvu juu ya nyingine, katika hali hii hakuna kukemeana kwa yule ambaye atachukua kauli ya imamu fulani. Kwa ajili hiyo ndio maana wanachuoni wamesema:

"Hakuna kukemeana katika mambo ya Ijtihaad."

Hapa inahusiana na mambo ambayo dalili haikuwa wazi kuonesha iko na nani kwa mmoja katika pande mbili.

Ametukataza kuwa kama wale waliotofautiana na wakafarikiana kabla yetu na wakaangamia na akataja kuwa amewaamrisha waislamu kuwa na umoja katika dini na kuwakataza kufarikiana katika hiyo dini. Linazidisha hilo uwazi zaidi kwa yale yaliyokuja katika Sunnah - ni katika ajabu ya maajabu katika hayo.

Halafu jambo la kutofautiana katika misingi na matawi ikawa ndio elimu na uelewa katika dini.

Ametukataza kuwa kama wale waliotofautiana na wakafarikiana kabla yetu na wakaangamia - Walipobaki katika tofauti zao wakaangamia na kuchukiana na kupigana vita. Watu wa tofauti wanakuwa namna hii. Ama watu wa mkusanyiko wanakuwa na nguvu na hawawi na vifundo ndani ya mioyo yao.

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

"Basi Naapa kwa Mola Wako, hawatoamini mpaka wakufanye wewe ni hakimumu [mwamuzi] katika yale wanayozozana baina yao, kisha wasipate katika nyoyo zao karaha katika yale uliyohukumu na wajisalimishe, kwa kujisalimisha [kikamilifu]." (04:65)

Watu hawawi wenye kuridhika na mizozo ikaisha isipokuwa kwa kurejea katika Kitabu cha Allaah na Sunnah za Mtume Wake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam).

Na akataja kuwa amewaamrisha waislamu kuwa na umoja katika dini... - Allaah (Ta'ala) amesema:

شَرَعَ لَكُم مِّنَ الدِّينِ مَا وَصَّىٰ بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ ۚ أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ

"Amekuamuruni katika Dini yale Aliyomuusia kwayo Nuwh, na ambayo Tumekuletea Wahy na Tuliomuusia kwayo Ibraahiym, na Muwsaa na 'Iysaa kwamba: "Simamisheni Dini na wala

msifarikiane ndani yake". (42:13)

Bi maana isiwe kila mmoja yuko na dini yake. Dini ni moja na hakuna mfarakano.

Linazidisha hilo uwazi zaidi kwa yale yaliyokuja katika Sunnah... - Imethibiti kutoka katika Hadiyth za Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) ambapo Hadiyth zote zinasisitiza kuwa na umoja na zinakataza mfarakano na tofauti. Kwa mfano Hadiyth ifuatayo:

"Hakika yule atakayeishi katika nyinyi basi ataona tofauti nyingi. Hivyo basi, shikamaneni na Sunnah zangu na Sunnah za Makhalifah wangu waongofu..."

Halafu jambo la kutofautiana katika misingi na matawi ikawa ndio elimu na uelewa katika dini - Kwa masikitiko kule kuwa na tofauti kwa watu waliokuja nyuma katika mambo ya misingi na ya matawi ikawa ndio uelewa. Lililo la wajibu ni kinyume chake; kuwa na umoja ndio kuwa na uelewa katika dini ya Allaah. Wao wanasema kutofautiana na kuwaacha watu wakawa huru na kutowabana ndio uelewa. Sisi tunasema uelewa ni kule kuwa na umoja juu ya Kitabu cha Allaah na Sunnah za Mtume Wake (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam). Kuna wanaosema huku ni katika upanukaji wa Uislamu. Bi maana ya kwamba akiwepo mtu mwenye kutuharamishia kitu fulani tunapata mwingine ambaye anakihalalisha. Wamewafanya watu ndio wawekaji Shari’ah. Kwa mtazamo wa watu hawa fulani akisema kitu fulani ni halali, basi inakuwa ni halali kwetu hata kama itakuwa ni haramu katika Kitabu cha Allaah na Sunnah za Mtume Wake! Tunasema inapaswa kurejea katika Qur-aan. Atayeshuhudiliwa kuwa yuko katika haki, sisi tuko nyuma yake. Na yule atayeshuhudiliwa kuwa yuko makosani, tunaachana naye. Hili ndio la wajibu.

Mambo yakawa amri ya kuwa na umoja katika dini hasemi jambo hilo isipokuwa zindiyq au mwendawazimu.

Ambaye anaamrisha kuwa na umoja na kuacha kuwa na tofauti wanasema kuwa huyu ametoka katika Ummah na kwamba ni zindiyq kwa sababu anapuza maneno ya wanachuoni. Sisi hatupuuzi maneno ya wanachuoni. Tunachofanya ni kuyapima na Kitabu cha Allaah. Hatukukalifishwa kuwafuata watu. Tulichoamrisha ni kufuata Qur-aan na Sunnah. Hii ndio haki. Hatukuamrisha kumfuata fulani na fulani. Allaah (Ta'ala) hakutuacha katika maoni na Ijtihad zetu. Kinyume chake ametuteremshia Kitabu na akatutumia Mtume. Lau tutarejea katika Kitabu cha Allaah na Sunnah za Mtume Wake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) migogoro na tofauti vitatoweka na kutapatikana umoja.

Mnajua kuwa siku si mbali sana katika Msikiti Mtakatifu wa Makkah kulikuwa *Mihraab* nne. Kila dhehebu linaswali mkusanyiko, *Jamaa'ah* yao pamoja na watu wa madhehebu yake pembezoni mwa Ka'bah. Hali iliendelea hivo mpaka hapo Allaah alipofanya kupatikana mtu ambaye aliwakusanya wote kuswali nyuma ya imamu mmoja na muonekano huu mbaya ukawa umeisha na himdi zote ni za Allaah. Yote haya sababu yake ni kufuata mambo ya madhehebu na maoni. Walitofautiana mpaka katika swalah na ikawa Hanafiy haswali nyuma ya Hanbaliy na Hanbaliy haswali nyuma ya Shaafi'iy! Isitoshe jengine ni kwamba hawaswali katika wakati mmoja ambapo wamoja wanaswali mwanzoni mwa wakati na wengine wanaswali mwishoni mwa wakati! Kwa sababu fulani anaonelea lililo la sawa ni kuchelewesha swalah na mwingine anaonelea sawa ni kuitanguliza. Wanachotaka ni kuwaridhisha watu wote! Mambo haya tumeyaona katika baadhi ya miji mingine mpaka hii leo yapo. Mpaka Ijumaa hawaswali kwa wakati mmoja. Baadhi yao wanaiswali wakati wa 'Aswr kwa sababu tu fulani amesema kadhaa na kadhaa. Mmoja wao akitaka kuswali mapema wanaenda na kuswali pamoja na fulani na mwingine akitaka kuchelewesha swalah wanaenda na kuswali pamoja na fulani! Lakini hapa kwetu - himdi zote ni za Allaah - katika nchi hii na chini ya kivuli cha Da'wah hii

iliyobarikiwa wamerudi katika yale waliyokuwemo Salaf-us-Swaalih ambapo wanaswali pamoja na kwa wakati mmoja na nyuma ya imamu mmoja.

Msingi wa tatu:

Miongoni mwa utimilifu wa umoja ni usikivu na utiifu kwa yule ambaye amekuwa kiongozi juu yetu hata kama atakuwa ni mtumwa wa kihabeshi. Allaah amebainisha haya ubainifu wenye kutosheleza kwa njia mbali mbali miongoni mwa aina za ubainifu Kishari'ah na kwa Qadar.

Miongoni mwa utimilifu wa umoja ni pamoja na usikivu na utiifu kwa yule ambaye amekuwa kiongozi juu yetu... - Msingi wa tatu ni kumtii mtawala wa waislamu. Kwa sababu umoja hautimii isipokuwa kwa kumtii mtawala. Hakuna mkusanyiko isipokuwa kwa kupatikana kiongozi na wala hakuna kiongozi isipokuwa kwa kuwepo usikivu na utiifu. Kiongozi wa waislamu Allaah amemfanya kuwa ni Rahmah kwa waislamu kwa kule kusimamisha *Huduud*, kuamrisha mema na kukataza maovu, kumnusuru mdhulumiwa kutokana na mdhulumaji, kudhibiti amani na kadhalika. Hii ni katika Rahmah za Allaah (‘Azza wa Jall).

Maswahabah (Radhiya Allaahu ‘anhum) alipokufa Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) hawakumzika isipokuwa mpaka baada ya kumpa *bay’ah* kiongozi wao. Hili ni kwa sababu wanachelea tofauti na fitina. Wanajua kuwa si sawa kuishi siku hata moja bila ya kuwa na kiongozi. Hili ni katika mambo ya dini yasokuwa na budi. Hakupatikani haya isipokuwa kwa kuwepo usikivu na utiifu kwa mtawala. Kwa ajili hii ndio maana Allaah (Jalla wa ‘Alaa) amesema:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ

"Enyi mliaoamini! Mtiini Allaah na mtiini Mtume na wenye madaraka katika nyinyi." (04:59)

Baada ya kumtii Allaah na Mtume Wake ni lazima kumtii mtawala. Kauli Yake:

مِنْكُمْ

"... katika nyinyi."

bi maana katika waislamu. Ni dalili yenye kuonesha kuwa imeshurutishwa mtawala awe ni muislamu.

Allaah amebainisha haya ubainifu wenye kutosheleza kwa njia mbali mbali...

- Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

"Ninakuusieni kumcha Allaah, kusikiliza na kutii hata kama mtatawaliwa na mtumwa. Hakika yule atakayeishi katika nyinyi basi ataona tofauti nyingi. Hivyo basi, shikamaneni na Sunnah zangu na Sunnah za Makhaliyfah wangu waongofu."

Huu ni msingi wa tatu; usikivu na utiifu:

"... kusikiliza na kutii hata kama mtatawaliwa na mtumwa."

Ni jambo lisilowezekana kuwakusanya waislamu isipokuwa kwa kuwepo mtawala muislamu. Haijalishi kitu hata kama atakuwa kabila lake sio mwarabu. Bali hata kama atakuwa ni mwenye kumilikiwa.

Kisha ikawa msingi huu haujulikana kwa wengi wenye kudai elimu. Vipi basi wataufanyia kazi?

Msingi huu ikawa haujulikana kwa wengi wenye kudai elimu. Hawajui masuala ya usikivu na utiifu na umuhimu na ubora ulio nayo. Tusemeje kwa wale wasiokuwa wasomi? Wao ndio wajinga zaidi kutoyajua haya. Ikawa mtu shujaa kwao mwenye kuamrisha mema na kukataza maovu na ambaye hajali lawama za wenye kulaumu ni yule ambaye anamfanyia uasi kiongozi wa waislamu na kujivua katika utiifu wake na kuita [watu] kuwafanyia mapinduzi viongozi wa waislamu kwa sababu wamefanya kosa au maasi yasiyofikia kiwango cha kufuru. Ikawa maongezi ya kwenye vikao, semina na mihadhara ni kufuatilia aibu za watawala na kuzieneza na kuzichochea mpaka mambo yakafikia kutofautisha umoja [wa waislamu] na kuwafanya raia kutomtii mtawala ambapo matokeo yake amani inakosekana na damu kumwagika. Mambo yanapelekea kupatikana uharibifu mkubwa kuliko uharibifu unaopatikana katika kuwa na subira katika kumtii mtawala ambaye ni mtenda madhambi na dhuluma anayofanya. Midhali hajafanya kufuru ya wazi kabisa ambayo wana dalili kwayo kutoka kwa Allaah.

Msingi wa nne:

Kubainisha elimu na wanachuoni, Fiqh na wanachuoni wa Fiqh [Fuqahaa'], na ubainifu wa yule mwenye kujifananisha na wao ilihali si katika wao.

Kubainisha elimu na wanachuoni, Fiqh na wanachuoni wa Fiqh [Fuqahaa'] - Huu ni msingi mkubwa ambao unazungumzia ni nini makusudio ya elimu. Makusudio ya "elimu" ni elimu ya Kishari'ah iliyojengwa juu ya Kitabu cha Allaah na Sunnah za Mtume Wake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam). Hii ndio elimu yenye manufaa.

Kuhusiana na elimu ya kidunia katika mambo ya kawaida, viwanda, udaktari na nyinginezo haisemwi kuwa ni "elimu" pasina kiambatanisho. Kunaposemwa "elimu" na ambayo iko na hadhi, basi makusudio ni elimu ya Kishari'ah. Ama elimu ya kawaida, viwanda na fani mbali mbali, hizi ni elimu zenye kuruhusiwa. Pamoja na hivyo haisemwi kuwa ni elimu bila ya kiambatanisho. Husemwa "elimu ya uhandisi", "elimu ya udaktari" n.k. Lakini kwa masikitiko makubwa katika mazoe ya watu leo kunaposemwa "elimu" wanalenga elimu ya Hadiyth na wanasema unaposikia kitu katika Qur-aan basi kitu hicho kinatolewa ushahidi [kinaungwa mkono] na elimu ya Hadiyth kama ambavyo kunapokuja Hadiyth vilevile wanasema kuwa Hadiyth hiyo inatolewa ushahidi [kinaungwa mkono] na elimu. Leo mambo ya kawaida, viwanda, udaktari na mengineyo ndio yamekuwa yanaitwa "elimu" pamoja na kwamba mambo haya yanaweza kuwa ujinga kwa vile yanaweza kuingiliwa na makosa mengi kwa sababu ni bishara zenye kufanyiwa juhudi. Hili ni tofauti na elimu ya Kishari'ah ambayo ni yenye kutoka kwa Allaah. Elimu hii:

لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ ۖ تَنْزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ

"Haitokifikia ubatili mbele yake na wala nyuma yake; ni uteremsho kutoka kwa Hakiymin-Hamiyd (Mwenye hikmah wa yote daima - Mwenye kustahiki kuhimidiwa)." (41:42)

Allaah (Ta'ala) amesema:

إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ

"Hakika wanaomkhofu Allaah [kikweli kweli] miongoni mwa waja Wake ni wanazuoni." (35:28)

Makusudio hapa ni wasomi wa Shari'ah ambao wanamjua Allaah ('Azza wa Jall). Kuhusiana na wasomi ya uhandisi, mambo ya viwanda, uvumbuzi na udaktari, hawa wanaweza kuwa hawatambui haki ya Allaah (Jalla wa 'Alaa) na hawamtambui Allaah. Utambuzi wao ni mfinyu. Wasomi wanaomtambua Allaah ni wale wanachuoni wa Shari'ah. Allaah (Ta'ala) amesema:

إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ

"Hakika wanaomkhofu Allaah [kikweli kweli] miongoni mwa waja Wake ni wanazuoni."

Hili ni kwa sababu wanamtambua Allaah kwa Majina na Sifa Zake na vilevile wanajua haki Yake (Subhaanahu wa Ta'ala). Haya hayapatikani kwa kusoma elimu ya udaktari na uhandisi. Kinachoweza kupatikana kwa kusoma elimu hizo ni kujua Tawhiyd-ur-Rubuubiyyah peke yake. Kuhusiana na Tawhiyd-ul-Uluhiyyah inajulikana kwa kusoma elimu ya Shari'ah.

Na ubainifu wa yule mwenye kujifananisha na wao ilihali si katika wao - Makusudio ni kubainisha mwenye kujifananisha na wanachuoni ilihali sio katika wanachuoni. Anataka kujipenyeza na kujifananisha na wanachuoni ilihali ni mtupu inapokuja katika mambo ya elimu. Huyu madhara yake ni makubwa kwake mwenyewe na kwa Ummah kwa kuwa anazungumza juu ya Allaah bila ya elimu. Matokeo yake anawapoteza watu pasina elimu. Allaah (Ta'ala) amesema:

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا لِيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ

"Basi nani dhalimu zaidi kuliko yute anayemtungia Allaah uongo ili

apoteze watu bila elimu." (06:144)

Imesemekana:

"Watu sampuli nne wanaiharibu dunia:

- 1- Mwanachuoni mbabaishaji. Huyu anaziharibu dini.
- 2- Mwanasarufi mbabaishaji. Huyu anauharibu ulimi.
- 3- Daktari mbabaishaji. Huyu anaiharibu miili.
- 4- Mwanafalsafa mbabaishaji. Huyu anaiharibu miji."

Allaah (Ta'ala) amebainisha msingi huu mwanzoni wa Suurat-ul-Baqarah kutoka katika Kauli Yake:

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ...

"Enyi wana wa Israaiyl! Kumbukeni neema Yangu Niliyokuneemesheni..." (02:40)

Mpaka katika Kauli Yake kabla ya kutaja Ibraahiym ('alayhis-Swalaatu was-Salaam):

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ

"Enyi wana wa Israaiyl! Kumbukeni neema Yangu Niliyokuneemesheni na hakika Mimi Nimekufadhilisheni juu ya walimwengu." (02:122)

Hilo linazidi zaidi kuwa wazi na yale yaliyosemwa wazi wazi na Sunnah katika maneno haya mengi yaliyo wazi kwa mjinga aliye mpumbavu.

Allaah (Ta'ala) amebainisha msingi huu mwanzoni wa Suurat-ul-Baqarah - Allaah (Jalla wa 'Alaa) katika Suurat-ul-Baqarah ameteremsha Aayah nyingi kuhusu Banuu Israaiyl ili kuwakumbusha neema za Allaah juu yao na akawaamrisha kumfuata Muhammad (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) ambaye wanajua utume na ujumbe wake kupitia vitabu vyao na alibashiriwa na Mitume wao. Kuanzia katika Kauli Yake (Ta'ala):

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ

"Enyi wana wa Israaiyl! Kumbukeni neema Yangu Niliyokuneemesheni na timizeni ahadi Yangu Nikutimizieni ahadi yene." (02:40)

Akaimalizia kwa kusema:

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا

يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ

"Enyi wana wa Israaiyl! Kumbukeni neema Yangu Niliyokuneemesheni na hakika Mimi Nimekufadhilisheni juu ya walimwengu. Na iogopeni Siku ambayo nafsi haitoifaa nafsi nyingine kwa lolote, wala haitokubaliwa kutoka kwake kikomboleo wala haitamfaa *shafaa'ah* [uombezi wa aina yoyote ule] wala hawatonusuriwa." (02:122-123)

Kisha sasa ndio akatajwa Ibraahiym (‘alahis-Swalaatu was-Salaam) pale aliposema:

وَإِذِ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ...

"Na Alipojaribiwa Ibraahiym na Mola Wake kwa maneno... " (02:124)

Aayah zote hizi, zilizo kati ya Aayah ya kwanza mpaka ya mwisho, ni Aayah nyingi. Zote zimezungumzia juu ya Banuu Israaiyl, kuwakumbusha neema za Allaah, kutumwa Mitume, kuteremshwa vitabu na kwamba lililo la wajibu kwao ni kumwamini Mtume wa Allaah ambaye ni Muhammad (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam).

Banuu Israaiyl ni wana wa Ya‘quub. Israaiyl ni Ya‘quub. Banuu Israaiyl ni katika kizazi chake. Ni makabila kumi na mbili. Kila mtoto katika watoto wake akawa na dhuriya. Kila dhuriya ikaitwa kabila kama yalivyo makabila ya waarabu. Allaah (Ta‘ala) amesema:

وَقَطَّعْنَاهُمْ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا

"Na Tukawagawanya makabila kumi na mbili." (07:160)

Hilo linazidi zaidi kuwa wazi na yale yaliyosemwa wazi wazi na Sunnah... - Kuna Hadiyth zimekuja ambazo zinakokoteza na kupendekeza kujifunza elimu

na kuweka wazi ni elimu ipi yenye manufaa na ni elimu ipi isiyokuwa na manufaa makubwa. Mtu akirejea kitabu "Jaamiy' Bayaan al-'Ilm wa Fadhwlih" cha Ibn 'Abdil-Barr au wengineo atajua hili.

Kisha ikawa jambo hili ni katika mambo mageni zaidi na ikawa elimu na Fiqh ndio Bid'ah na upotevu na bora walilo nalo wao ni kuchanganya haki na batili. Ikawa elimu ambayo Allaah (Ta'ala) ameifaradhisha juu ya viumbe na akaisifia hakuna mwenye kuitamka isipokuwa zindiyq na mwendawazimu. Na akawa yule mwenye kuipinga na kuifanyia uadui na akaandika kutahadharisha na kukataza [juu ya mtu wa elimu] ndio msomi na mwanachuoni.

Kisha ikawa jambo hili ni katika mambo mageni zaidi... - Ikawa elimu na Fiqh kwa waliokuja nyuma ndio Bid'ah na upotevu. Hili ni kwa sababu wameacha elimu sahihi iliyojengwa juu ya Kitabu cha Allaah na Sunnah za Mtume Wake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam). Elimu kwao ikawa ni "fulani amesema", "fulani amesema" na vituko vitupu. Kwa mfano msemu wao pale wanaposema kuwa kaburi fulani linanufaisha na kitu kadhaa, kuna mtu ameona usingizini mahala fulani kuna kadhaa n.k. Hii ndio elimu ya watu hawa. Au angalau watatafuta Hadiyth zenye kuundwa ambazo wanachuoni wamezifukia na kubainisha kuwa ni za uongo ambapo wapotevu wanazifanya kuwa ni Swahiyh na kuzipambia mlolongo wa wapoezi wake na hivyo wanazipitisha na kusema "Hadiyth hii ni Swahiyh". Upande mwingine wanaacha Hadiyth ambazo ni Swahiyh zilizopokelewa na al-Bukhaariy, Muslim, Abu Daawuud, at-Tirmidhiy, an-Nasaa'iy, Ibn Maajah na Masaanid zenye kukubalika. Wanaziacha hizi kwa kuwa haziendani na wao.

Na bora walilo nalo wao ni kuchanganya haki na batili - Ni lazima kutenganisha haki na batili na kupambanua kati yake. Hayo mawili yakichanganywa ni kutatiza, kufanya ghushi na kuwadanganya watu.

Ikawa elimu ambayo Allaah (Ta'ala) ameifaradhisha juu ya viumbe... - Kwa sababu anaenda kinyume na yale wanayofanya. Elimu ambayo Allaah amewasifia wenye nayo na akawatapa kwayo ikawa ndio ujinga na yule mwenye kuitamka ndio mwendawazimu kwa sababu elimu ambayo Allaah ameifaradhisha inabadili mambo ya watu na inabadili mila za mababa na mababu zetu!

Na akawa yule mwenye kuipinga na kuifanyia uadui... - Yule mwenye kuandika akitahadharisha juu ya elimu yenye manufaa na badala yake akasifu elimu yenye kulaumiwa na kuieneza kwa watu akawa ndio msomi na mwanachuoni. Ama kuhusu yule mwenye kueneza elimu sahihi wanasema kuwa hafai, ni mjinga, anataka kuwatenganisha watu na kwamba wao wanachotaka ni kuwafanya watu wawe na umoja na si kuleta mfarakano. Ina maana mnataka kuwakusanya watu hata kama umoja huo utakuwa juu ya batili na hamtaki ufarikanisho wenye kutenganisha kati ya haki na batili, kizuri na kibaya? Hili ni muhali. Haiwezekani kuleta umoja juu ya batili. Umoja unakuwa juu ya haki. Mshairi anasema:

Pale ambapo donda huzidi kuharibika

basi hapo ndipo hubainika kuzembea kwa daktari

Msingi wa tano:

Kubainisha kwa Allaah (Subhaanah) mawalii wa Allaah na kutofautisha baina yao na wale wenye kujifananisha na wao miongoni mwa maadui wa Allaah katika wanafiki na watu waovu. Inatosha katika hili Aayah moja katika Suurat-ul-Imraan ambayo ni Kauli Yake:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

"Sema: "Mkiwa mnampenda Allaah, basi nifuateni, Atakupendeni Allaah."
(03:31)

Kubainisha kwa Allaah (Subhaanah) mawalii wa Allaah... - Huu ni msingi mkubwa kabisa. Nao ni kutenganisha kati ya mawalii wa Allaah na mawalii wa Shaytwaan. Watu wa batili wamekuwa sasa wakiwaita mawalii wa Shaytwaan kuwa ni mawalii wa Allaah kiasi cha kwamba jambo hili limekuwa likiwatatiza watu. Kwa ajili hii ndio maana Shaykh-ul-Islaam Ibn Taymiyyah (Rahimahu Allaah) ameandika kitabu chenye manufaa na chenye kufidisha kinachoitwa "al-Furqaan baina awliyaa'-ir-Rahmaan wa awliyaa'-ish-Shaytwaan". Allaah (Ta'ala) amesema:

أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

"Tanabahi! Hakika mawalii wa Allaah hawana khofu juu yao na wala hawatohuzunika." (10:62)

Kisha akaweka wazi zaidi kwa kusema:

الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ

"Ambao wameamini na wakawa wana taqwa." (10:63)

Hawa ndio mawalii wa Allaah. Wamekusanya kati ya imani na taqwa, elimu yenye manufaa na matendo mema. Hawa ndio mawalii wa Allaah. Mawalii wa Allaah sio wale waliotoka katika Shari'ah ya Allaah, wakabadilisha dini ya

Allaah na wakaita katika kuabudu makaburi. Hawa ni mawalii wa Shaytwaan. Walii sio mchawi, kuhani na khurafi ambaye anawaonesha watu miujiza ya kiuchawi na kudai kuwa ni karama. Ukweli ni kwamba hiyo ni miujiza ya ki-Shaytwaan.

Inatosha katika hili Aayah moja katika Suurat-ul-‘Imraan - Kumpenda Allaah ni miongoni mwa aina kubwa za ‘ibaadah. Alama ya kumpenda Allaah ni pamoja na kumfuata Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam). Asiyemfuata Mtume huyo sio walii wa Allaah na wala hampendi Allaah. Wapotevu hawa wanapinga na kusema mtu hawi walii wa Allaah mpaka atoke kwanza katika utiifu wa Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam)! Walii kwa mujibu wao ni yule mwenye kutoka katika Sunnah za Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) na badala yake akawa anategemea mambo ya kikhurafi na Bid‘ah. Mtu kama huyu ndiye walii kwao. Wao wanasema kuwa wanamuabudu Allaah kwa sababu wanampenda na si kwamba wanamwabudu kwa kuogopa Moto Wake na kutamani Pepo Yake! Wanasema kuwa wanamuabudu kwa kuwa wanampenda tu! Nyinyi mnampenda kwa mujibu wa mfumo wa nani? Je, mnampenda kwa mujibu wa mfumo wa Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) au ni kwa mujibu wa mfumo wa mtu mwingine? Hakuna anayempenda Allaah isipokuwa yule mwenye kumfuata Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam). Hiki ndio kipambanuo baina ya walii wa Allaah na walii wa Shaytwaan.

Na Aayah katika Suurat-ul-Maaidah ambayo ni Kauli Yake:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ

"Enyi mliaoamini! Yeyote atakayeritadi miongoni mwenu kutoka Dini yake, basi Allaah Ataleta watu [badala yao] Atakaowapenda nao watampenda." (05:54)

Aayah nyingine katika Suurat Yuusuf ambayo ni Kauli Yake:

أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ

"Tanabahi! Hakika mawalii wa Allaah hawana khofu juu yao na wala hawatohuzunika. Ambao wameamini na wakawa wana taqwa." (10:62-63)

Na Aayah katika Suurat-ul-Maaidah - Hii ni sifa ya mawalii wa Allaah. Wao wanampenda Allaah na Allaah na Yeye anawapenda. Wanakuwa:

أَذَلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ

"... wanyenyekevu kwa Waumini, wenye nguvu juu ya makafiri." (05:54)

Bi maana wanawapenda na ni wenye mapenzi kwa waumini na wakati huo huo wanawachukia na ni wenye kujitenga mbali na washirikina:

يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ

"... wanapambana katika njia ya Allaah na wala hawakhofu lawama ya [yeyote] anayelaumu." (05:54)

Sifa hizi nne ndio sifa za mawalii wa Allaah.

Kuhusiana na wale wenye kuwaamrisha watu kuabudu asiyekuwa Allaah, wanawaomba walio ndani ya makaburi, miujiza ya ki-Shaytwaan wanaita kuwa ni karama za Allaah, hizi ni sifa za maadui wa Allaah.

Aayah nyingine katika Suurat Yuusuf - Chukua katika Aayah hizi tatu sifa za mawalii wa Allaah:

1- Aayah katika Suurat-ul-‘Imraaan.

2- Aayah katika Suurat-ul-Maaidah.

3- Aayah katika Suurat Yuusuf.

Katika Aayah hizi kuna sifa za mawalii wa Allaah. Mwenye kusifika na sifa hizi, basi huyo ndio walii wa Allaah. Na yule mwenye kusifika na sifa kinyume na hizi, basi huyo ni walii wa Shaytwaan.

Kisha mambo yakawa kwa wengi wenye kudai elimu na kwamba yeye ni katika waongofu wa viumbe na wenye kuilinda Shari'ah juu ya kwamba mawalii ni lazima kwao kutowafuata Mitume, na yule mwenye kuwafuata [Mitume] sio katika wao [mawalii]. Isitoshe ni lazima kuacha Jihaad, na yule mwenye kupigana Jihaad sio katika wao [mawalii]. Vilevile ni lazima kuacha imani na taqwa, na yule mwenye kushikamana na imani na taqwa basi si katika wao [mawalii hao]. Ee Mola Wetu! Tunakuomba msamaha na afya. Hakika Wewe ni mwenye kusikia du'aa.

Akitoka katika Shari'ah wao wanamwita kuwa ni mjuzi, 'Aarif na kwamba amefika kwa Allaah na kuwa hana haja tena ya kumfuata Mtume kwa kuwa ameshafika kwa Allaah! Badala yake anapokea moja kwa moja kutoka kwa Allaah. Wanasema kuwa nyinyi - yaani Ahl-us-Sunnah Salafiyyuun - mnaichukua dini yenu kutoka kwa maiti na kutoka kwa maiti mwingine - wakimaanisha milolongo ya wapokezi wa Hadiyth - na sisi tunaichukua dini yetu kutoka kwa Aliye hai ambaye hafi. Wanadai kuwa wanapokea moja kwa moja kutoka kwa Allaah. Wao wanaonelea kuwa mwenye kuchukua kutoka kwa Mitume sio katika mawalii. Kwa mujibu wao mtu hawi walii isipokuwa mpaka atoke katika utiifu wa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam).

Watu wengi waliokuja nyuma hii leo wanaonelea kuwa mtu hawi walii mpaka kujengwe juu ya kaburi lake kuba au msikiti. Kuhusiana na yule ambaye amezikwa kwa mujibu wa Sunnah na hakukujengwa kitu juu ya kaburi lake, mtu kama huyu wanaonelea kuwa sio walii hata kama atakuwa ni katika watu bora. Jengine ni kwamba wanaona kuwa walii anakuwa na staili maalum na huku amevaa kilemba na nguo maalum. Ibn-ul-Qayyim (Rahimahu Allaah) anasema:

"Mawalii wa Allaah hawana alama maalum yenye kuwatofautisha na wengine. Mawalii wa Allaah wanakuwa kama watu wengine wa kawaida. Hawawi wenye kujulikana. Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) anasema:

"Huenda mwenye nywele matifutifu anayefukuzwa milangoni lau atamuapia Allaah [amfanyie jambo fulani] angelimfanyia".

Hii ni sifa ya mawalii wa Allaah ya kwamba hawajionyeshi. Kinyume chake wanafanya bidii kubwa kujificha wasijulikane kwa ajili ya kumtakasia 'ibaadah Allaah ('Azza wa Jall). Kwa hivyo sifa za mawalii wa Allaah ni hizi zifuatazo:

Mosi: Ni wenye kujiweka chini.

Pili: Ni wenye kujificha na kutojionyesha.

Msingi wa sita:

Kurudisha utata ambao ameuweka Shaytwaan kwa kuacha Qur-aan na Sunnah na badala yake kufuata maoni na matamania yenye kufarikiana na yenye kutofautiana.

Nayo [maoni na matamania yenyewe] ni kwamba Qur-aan na Sunnah hakuna mwenye kuvijua isipokuwa yule ambaye ni Muftahid mutlaq [mwanachuoni mkubwa ambaye ana upeo wa kufanya Ijtihaad katika kila fani ya elimu].

Huu ndio msingi wa mwisho na ni msingi mkubwa kabisa. Wanasema kuwa hawajui Qur-aan na Sunnah na hawawezi kabisa wakavijua. Wanasema kuwa hakuna awezae kuvijua isipokuwa wanachuoni wakubwa. Waambiwe kuwa ndani ya Qur-aan mna mambo ya wazi yenye kujulikana na mtu ambaye si msomi na mwanafunzi na kwa mambo hayo hoja inakuwa ni yenye kusimama juu ya viumbe. Vilevile kuna mambo yasiyojulikana isipokuwa na wanachuoni na mengine hakuna mwenye kuyajua isipokuwa Allaah (Subhaanahu wa Ta'ala) Pekee.

Ni kweli ndani ya Qur-aan yapo mambo yasiyojua isipokuwa ambaye ni Muftahid mutlaq. Lakini hata hivyo kuna mambo mengi yanayojulikana na ambao si wasomi na mwanafunzi aliyeanza kusoma ambaye kishachuma elimu kidogo. Mfano wa mambo hayo ni pamoja na Kauli Yake (Ta'ala):

وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا

**"Na mwabuduni Allaah na wala msimshirikishe na chochote."
(04:36)**

إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ

"Hakika mwenye kumshirikisha Allaah bila shaka Allaah Atamharamishia Pepo, na makazi yake yatakuwa ni Motoni." (05:72)

وَلَا تَقْرُبُوا الزَّيْنَىٰ

"Na wala msiikaribie zinaa." (17:32)

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ

"Mmeharamishiwa nyamafu [mzoga]." (05:03)

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ

"Waambie Waumini wanaume wainamishe macho yao [wasitazame yaliyoharamishwa kwao] na wahifadhi tupu zao." (24:30)

Haya ni mambo yaliyo wazi yanajua ambaye si msomi pale anapoyasikia.

Mujtahid ni yule mwenye kusifika na sifa kadhaa na kadhaa. Sifa ambazo huenda zisipatikane kwa ukamilifu hata kwa Abu Bakr na `Umar (Radhiya Allaahu `anhumaa).

Wameweka masharti ya Mujtahid mutlaq ambayo hayapatikani kikamilifu kwa wale ambao ni wabora wa watu mfano wa Abu Bakr na `Umar (Radhiya Allaahu `anhumaa). Ni masharti ambayo wameyaweka wao wenyewe. Allaah (Ta'ala) amesema:

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ

"Je hawaizingatii Qur-aan?" (04:82)

Hili linawahusu waislamu wote. Kila mmoja anajua katika Qur-aan kile ambacho Allaah amemsahilishia. Ambaye si msomi anaelewa kile anachokiweza, mwanafunzi anaelewa kile anachokiweza na mwanachuoni aliyebobea anaelewa kile anachokiweza:

أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا

"Ameteremsha kutoka mbinguni maji [mvua] na mabonde yakatiririka [maji] kwa kadiri yake." (13:17)

Kila bonde kunatiririka maji kwa kadiri yake. Hali kadhalika elimu ambayo Allaah ameiteremsha. Kila moyo unachukua kutoka katika elimu hiyo kwa kadiri yake. Kuna moyo wa ambaye si msomi, moyo wa mwanafunzi, moyo wa mwanachuoni na moyo wa mwanachuoni aliyebobea zaidi katika elimu. Kila mmoja anachota kwa kiasi na fahamu alizompa Allaah. Kusema kuwa hakuna mwenye kuifahamu Qur-aan isipokuwa yule ambaye ni Mujtahid mutlaq, maneno haya sio sahihi.

Wanasema kuwa kule kujaribu kuifahamu Qur-aan ni katika kujikalifisha kwa kitu kisichowezezana. Masharti yaliyotajwa na wanachuoni na kusema kuwa ni lazima kwa *Muftiy* ayatimize, wanakusudia Mujtahid mutlaq na si kwamba

wanakusudia kuwa ni lazima ayatimize kila yule ambaye anataka kuizingatia Qur-aan na kustafidi kutoka ndani yake. Isitoshe jengine ni kwamba hayo ni masharti ya kuweza kufanya *Istinbaatw* ya hukumu zisizokuwa wazi na sio masharti ya kufahamu mambo yaliyo wazi kama mfano wa Tawhiyd, shirki, mambo ya wajibu yaliyo wazi na mambo ya haramu yaliyo wazi.

Itakapokuwa mtu hayuko hivo apuuze viwili hivyo [Qur-aan na Sunnah] kwa ulazima huo na hilo halina shaka yoyote. Na mwenye kutafuta uongofu katika hivyo [Qur-aan na Sunnah], basi ima ni zindiyq au ni mwenda-wazimu kutokana na ugumu wa kuvifahamu. Kutakasika ni kwa Allaah na himdi zote ni Zake. Ni mara ngapi Allaah amebainisha Kishari'ah na ki-Qadar, kimaumbile na kiamri, akijibu utata huu uliolaaniwa kwa njia mbali mbali zilizofikia kiwango cha ulazima wa ujumla:

وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

"Lakini watu wengi hawajui." (07:187)

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَى أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَنْعَاقِهِمْ أَعْلَاقًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ الْعَلِيمَ ۖ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ

"Kwa yakini imethibiti kauli [ya adhabu] juu ya wengi wao, kwa hiyo hawaamini. Hakika Sisi Tumeweka kwenye shingo zao minyororo, ikawafika videvuni [hawawezi kufanya kitu]; kwa hivyo vichwa vyao vimeinuliwa. Na Tumeweka mbele yao kizuizi na nyuma yao [pia] kizuizi, Tukawafunika, basi wao hawaoni. Na ni sawasawa tu juu yao, ukiwaonya au usiwaonye hawaamini. Hakika wewe unamuonya yule anayefuata ukumbusho na akamkhofu Ar-Rahmaan, Mwingi wa Rahmah kwa ghayb, basi mbashirie kwa maghfirah na ujira karimu [mtukufu]." (35:07-11)

Aayah hizi zinawahusu wale wenye kupuuza kuyazingatia Maneno ya Allaah na ya Mtume Wake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam). Mwisho wake ni kuhusu yule ambaye Allaah amemjaalia:

مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ

"... yule anayefuata ukumbusho na akamkhofu Ar-Rahmaan, Mwingi wa Rahmah." (35:11)

Huu ndio mfano wa watu aina mbili hawa.

Mwisho wake: Himdi zote ni Zake Allaah, Mola wa walimwengu. Swalah na salaam zimwendee bwana wetu Muhammad, ahli zake na Maswahabah zake mpaka siku ya Qiyaamah.

Amemalizia ujumbe huu kama jinsi alivyouanza kwa kumhimidi Allaah na kumswalia Mtume Wake. Huu ni katika uzuri wa kuandika na kufunza kwa kule mtu kumsifu Allaah mwanzoni na mwishoni.

Swalah na salaam zimwendee Mtume Wake, mwalimu wa mambo ya kheri na mlinganizi katika dini ya Allaah. Ee Allaah msifu katika ulimwengu wa juu, waswalie ahli zake, Maswahabah zake na yule mwenye kufuata uongofu wake na akapita katika mfumo wake na akashikamana na Sunnah zake mpaka siku ya Qiyaamah. Himdi zote ni Zake Yeye Allaah, Mola wa walimwengu.